

מעגן מיכאל

עונה מומלצת: כל השנה, בפרט בעונות הנדידה – סתיו ואביב.

התאמה: כל המשפחה.

קושי מסלול: קל מאוד, בעיקרו רכוב.

אורך מסלול: כחמישה ק"מ.

משך מסלול: כשלוש שעות.

מפה: מפת סימון שבילים מס' 4, "הכרמל".

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2008)

הגעה מהמרכז: נוסעים בכביש החוף החדש (כביש מס' 2). במחלף זכרון יעקב פונים ימינה, בכביש מס' 70 לעבר צומת פרדיס. בצומת פרדיס פונים ימינה (דרומה) בכביש מס' 4, עד לפנייה למעגן מיכאל. מיד לאחר הפניה ישנה דרך עפר הפונה שמאלה. כעבור חצי קילומטר מגיעים אל עיינות תמסח. הכביש עצמו מוביל אל שער הקיבוץ ומשם אל בריכות הדגים.

- **הביקור בבריכות הדגים של מעגן מיכאל אפשרי בתיאום מראש. פרטים על הטיולים ניתן למצוא באתר www.teva.org.il טיולי 'ירוק' של החברה להגנת הטבע ובטלטבע: 03-6388688.**
- **במהלך החורף פועלת במקום תחנת טיבוע חדשה.**
- **ציוד נדרש: מומלץ ביותר להביא משקפת ומגדיר ציפורים.**

אחרי שנים רבות שבהן בריכות הדגים של קיבוץ מעגן מיכאל היו סגורות בפני הקהל הרחב הן נפתחות מחדש. עכשיו כבר לא צריך להסתפק בהסבת ראש בהולה לעבר הבריכות מכביש תל-אביב – חיפה, אלא ניתן להגיע לביקור בן עמה שעות במקום. הסיור באתר אומנם אינו חופשי ומתאפשר רק בקבוצות מאורגנות או בתיאום מראש, אך באזור ישנם שפע אתרים שבהם ניתן לסייר לבד. אין כמעט זמן מתאים יותר מהסתיו ומהאביב - שיא עונת נדידת העופות, לבקר פה.

התחנה הראשונה שבה כדאי לבקר אלו עינות תמסח. במעיינות ניתן לבקר באופן חופשי. מהנקודה שבה חונים צועדים מרחק קטן בדרך עפר טובה. מאחורי מסך הקנים חבויה לה בריכה מופלאה (שמורת טבע! הכניסה למים והדלקת אש אסורה בהחלט) שמושכת אליה לא מעט עופות ובעלי חיים. שמו של המעיין מזכיר שבעבר חיו כאן תניינים, המונצחים גם בשמו של הנחל הסמוך אליו התנקזו בעבר מי הנביעה; נחל תניינים. מי המעיין מליחים. מסיבה זו לא משתמשים בהם לצורכי שתייה וחקלאות, אלא שואבים את רובם ומזינים בהם את בריכות הדגים של הקיבוץ. בעבר, בהעדר ניקוז טוב של מי המעיינות השופעים הצטברו המים במישור הכלוא בין רכס הכרמל במזרח לרכס הכורכר במערב ויצרו ביצות מוכות יתושים וקדחת. ביצות אלו, שנקראו ביצות כבארה, נוצרו בתקופות שבהן השלטון בארץ היה כושל. זרימתם של המים לים הסמוך נבלמה על ידי רכס הכורכר המתרום במקביל לחוף (שעליו בנויים כיום קיבוץ מעגן מיכאל וגם הכפר ג'סר א-זרקא מדרום) ועל ידי הסכר הרומי שהוקם על ערוץ נחל תניינים ולימים ננטש והוזנח. הן יובשו רק בתקופה הציונית. אז שבה והתגלתה נקודת הנביעה המקורית.

בריכות הדגים מהוות אבן שואבת לאלפי פרטים של עופות נודדים. העופות - אנפות, אנפיות, קורמורנים, שקנאים, חסידות, מגלנים, שחפים, שלדגים שונים, פרפורים, תמירונים ורבים אחרים חונים כאן בדרכם הממושכת אל

יֹתָם יַעֲקֹבֶסוֹן

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

אפריקה ובשום מאפריקה לאירופה. דגת הבריכות מאפשרת לעופות המים שונים למצוא כאן מזון בשפע והא הכרחי להם לשם ההתחזקות להמשך המסע. עבור מגדלי הדגים מדובר בנזק לא מבוטל כלל וכיום מנסים לבחון את האפשרות להאכיל את העופות בדגיגים קטנים, או בעודפי גידול בבריכות מסוימות ורדודות במיוחד (כדי להקהל על העופות על לכידת הדגים ובך לנתב אותם למקום מסוים). כיום מאמינים כי בדומה לנעשה עם העגורים בעמק החולה, יכולים מגדלי הדגים והחקלאים לחיות בדו קיום עם העופות ואף להקים בזכותם ענפי תיירות צפרות משגשגים. בחלק מהבריכות הוקמו לאחרונה איים מלאכותיים שמשמשים כאתר קינון לשחפיות ים, אך עונת הקינון שלהן היא דווקא באביב.

הסיור בבריכות מתאפשר ברכב, ברגל ובאופניים. הוא מתקיים על הסוללות המפרידות בין הבריכות ועד קו החוף. בשולי הדרכים בולט מאד שיח נמוך הפורח בצהוב. הצמח הובא לכאן כדי לסייע בייצוב החולות וכמעט השתלט כליל על הצמחייה המקומית. בכמה מקומות ניתן להעפיל למרומי מגדלי תצפית שהוקמו במיוחד. בראש כל אחד מהם ישנה מרפסת תצפית שממנה ניתן להשקיף על העופות מבלי שיבחינו בנו ויתרחקו. עם משקפת וסבלנות ניתן לזכות בהרבה מחזות יפים.

עודכן בתאריך 7.11.2011

כל הזכויות שמורות © ליותם יעקבסון